

Jatetty 27. 9. 1951.

M

JÄMSÄN RUOTSULAN PUTTOLAN

kaivaus 16 - 18. 8. 1951.

Oiva Keskitalo

K e r t o m u s

Jämsässä Ruotsulan kylän Puttolan talon maalla sijaitsevan myhäisviikinkikautisen polttokalmiston tutkimisesta 16 - 18.8.1951.

V. 1946 löydettiin Jämsän pitäjältä Ruotsulan kylään kuuluvan, Viljo Kaislon omistaman Puttolan talon maalta jyvääitan takaa leppää juurineen poistettaessa nuoremmalta rautakaudelta peräisin oleva keihäänkärki ja kirves. Ne paljastuivat läheltä maan pintaa, n. 10 - 20 cm syvyydestä. Löytöpaikka oli jätetty muuten koskemattomaksi, kuten kaivauksissa saatoin todeta. V. 1950 esineet luovutettiin vasta perustettuun Jämsän museoon, missä museonhoitaja Kalle Nieminen oli asianmukaisesti huolehtinut niiden säilymisestä. 16.8.1951 otin esineet Jämsän museosta Niemiseltä toimittaakseni ne Kansallismuseoon:

Kesäkuun 4 päivänä 1950 käväisin löytöpaikalla, ja nähdessäni sen tulin vakuuttuneeksi, että esineet olivat peräisin polttohaudasta. Koska kirjoitan esihistoriaa koskevaa kappaletta tekeillä olevaa Suur - Jämsän historiaa varten, pidin löytöpaikan tutkimista välttämättömänä, ja sain siihen luvan Muinaistieteelliseltä Toimikunnalta. Suoritin kaivaukset 16 - 18.8.1951. Vasta niiden päätyttyä sain yhteyden Suur - Jämsän historiatoimikunnan jäseniin, jotka mielihyvin suostuivat maksamaan toimikunnan puolesta kulut.

Löytöpaikka on 60 m Puttolan päärakennuksesta itään päätieltä taloon johtavan tien vieressä. Jyvääitta oli rakennettu kalliolle, mutta itse kaivausalueelta ei tavattu kalliopohjaa. Sen sijaan näkyi hauta-alueella isoja, maanpinnan yläpuolelle pistäviä kiviä. Suurin näistä oli aluetta länsipuolella rajoittava kivi, pl. 51. Alueen itärajalla oli toinen suuri kivi, pl. 72. Tästä oli irronnut jo ennen hautaamista isoja lohkareita, pl. 121 ja 98. Oliko kivi lohkeillut kuumuuden vaikutuksesta ruumista poltettaessa, ei käynyt selville, koska siinä ei näkynyt palamisen jälkiä, eikä ympäriltä löytynyt hiiliä. Pohjoisessa aluetta rajoitti suurehko kivi, pl. 57. Varsinaisen hautausalueen ulkopuolella oli vielä joku vähän pienempi kivi, pl. 73, 102 ja 100.

Hautapaikalla maa vietti loivasti etelään. Minkäänlaista kumpua ei siinä ollut, vaan päinvastoin suurten kivien välissä, mistä löydökset tulivat esiin, maanpinta laski ympäristöönsä vähän alemmaksi. Ilmeisesti siihen oli kaivettu hautasijaa

varten matala kuopanne, suunnilleen puolen metrin syvyinen. Tarkoituksena lienee ollut vainajan jäänösten ja jäämistön kätkeminen syvennälle kivien suojaan.

Esineet ja palaneet luunsirut olivat sijoitetut samoihin kohtiin. Missä esineitä oli tiheimmin, sieltä löytyi myös runsaimmin poltettuja luunpaloja. Löydöt keskittyivät kahteen kohtaan. Luoteinen löytöalue oli ruutujen III:B ja III:C rajalla, kivien pl. 51 ja 98 välisessä n. 45 cm levyisessä kolossa. Kaakkoinen löytöalue oli kivien pl. 121, 98 ja 72 välisissä raoissa. Kivi pl. 98 jakoi sen kahteen osaan, joista lounainen oli antoisampi. Yksityisiä esineitä löytyi näiden alueiden ulkopuolelta. Pääosa luunpalasista tavattiin luoteiselta ja kaakkoiselta löytöalueelta. Yksinäisiä siruja löytyi alueiden väliltä ja lähiympäristöstä, muutama palanen vielä kivien pl. 72 ja 100 raosta.

Ensimmäiset esineet ja luunpalaset ilmaantuivat jo vajaan 10 cm syvyydestä maanpinnasta lukien. Esineitä ja luunpalasia sisältävän kulttuurikerroksen paksuus oli luoteisella löytöalueella vain 20 cm. Kaakkoisella löytöalueella oli kulttuurikerros sen sijaan 30 cm paksu ja terä alaspäin maahan isketty kirves ulottui vielä puoliksi jankkoon. Kulttuurikerros oli mustaa, mutta vain nimeksi nokea sisältävää ruokamultaa, joten se ei erottunut selvästi pintaturpeesta. Kulttuurimaan ja hienon hiekan muodostaman jankon raja sitävastoin oli selvästi erottuva. Hiiliä, kuonaa, savitiivistettä tai saviastianpaloja ei näkynyt ensinkään.

Luoteiselta löytöalueelta tavattiin pisteistä 1 (pl. 121) ja 12 (pl. 127) samanlaiset 8- tappiset pyöreät kupurasoljet, jotka varmasti ovat olleet parina, pisteistä 17 (pl. 126) ja 18 (pl. 124) spiraalirannerenkaat, jotka myös ovat olleet parina, pisteestä 14 (pl. 127) tasavartinen solki, johon oli tarttunut helmi, pisteistä 2 (pl. 121), 5 (pl. 126) ja ²(pl. 112) lasimassahelmiä, pisteestä 19 (pl. 131) pronssispiraali, pisteestä 3 (pl. 128) rautaketjua ja pieni rautarengas, pisteestä 4 (pl. 127) rautaveitsi ja pisteestä 21 (pl. 124) rautainen tupenhelan katkelma. Kaikki nämä esineet olivat 30 x 40 cm suuruisella alalla, joten ne epäilemättä ovat kuuluneet samalle naishenkilölle. Pisteistä 27 (pl. 129) ja 29 (pl. 127) löydetyt helmet saattavat kuulua myös samaan hautaan. Helmistä, jotka löytyivät pisteistä 7 (pl. 129), 25 (pl. 146) ja 22 (pl. 134), ei voi sanoa, kuuluvatko ne tähän vai toiseen naisenhautaan. - Kaakkoisen löytöryhmän lounaisesta osasta tavattiin pisteestä 8 (pl. 130) rautainen hevosenkenkäsolkki, pisteestä 10 (pl. 149/168) kirves, pisteestä 11 (pl. 146) rautaren-

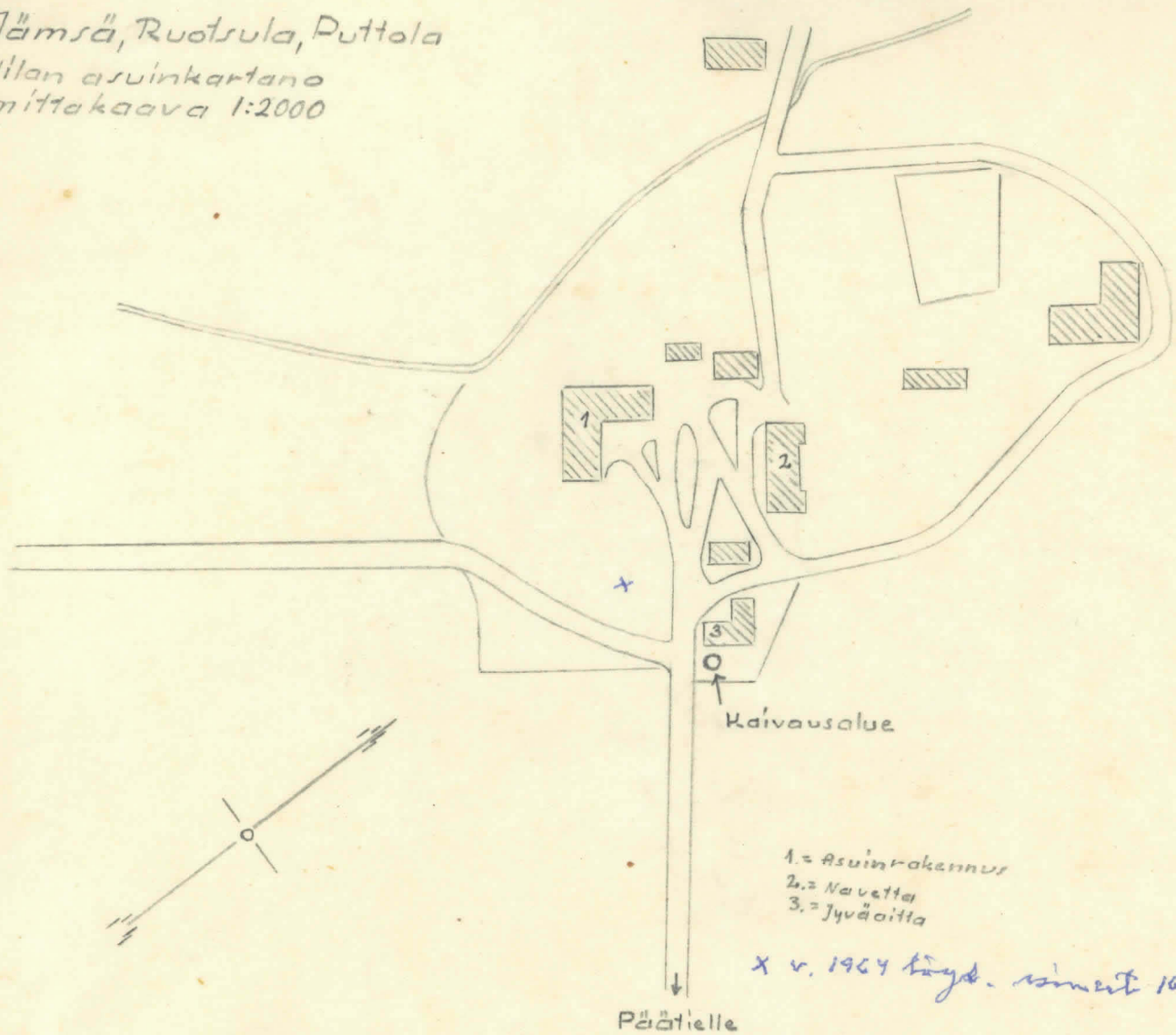
gas, pisteestä 13 (pl. 143) rautaveitsi. Nämä esineet ovat ilmeisesti kuuluneet miehen hautaan. Tämän 10 x 25 cm laajuisen löytöryhmän reunoilla, pisteissä 9 (pl. 135), 15 (pl. 145) ja 28 (pl. 145) oli vielä kolme helmeä. - Kaakkoisen löytöryhmän koillisosasta tavattiin 10 cm pituiselta alalta pisteestä 26 (pl. 140) 8- tappinen pyöreä kupurasolki, pisteestä 23 (pl. 132) pieni tasavartinen solki ja pisteestä 24 (pl. 134) veitsi. Ne ovat ilmeisesti kuuluneet toiseen naisen- hautaan, josta myös eräät etäämpää löydrtyt helmet saattavat olla peräisin. - Kaakkoisen löytöryhmän eteläpuolelta, n. $\frac{1}{2}$ m päästä tavattiin pisteestä 20 (pl. 127/150) keihäänkärki. V. 1946 löydetyt kirves ja keihäänkärki olivat olleet kaakkoisen löytöryhmän lounaispuolella, jossain pisteen 25 vaiheilla. Toinen keihäänkärjistä lienee edellä mainitusta miehenhaudasta. Onko paikalla ollut myös toinen miehen- hauta, joista toinen keihäänkärki- ja kirvespari olisi peräisin, ei kaivauksessa voitu enää todeta. Neljättä luukeskittymää ei tavattu, mutta se on voinut tuhoutuakin.

Esineet ovat luetteloidut päänumerolla 12860.

Helsingissä syyskuun 21 päivänä 1951.

Oiva Keski-talo

Jämsä, Ruotsula, Puttola
tilan asuinkartano
mittakaava 1:2000

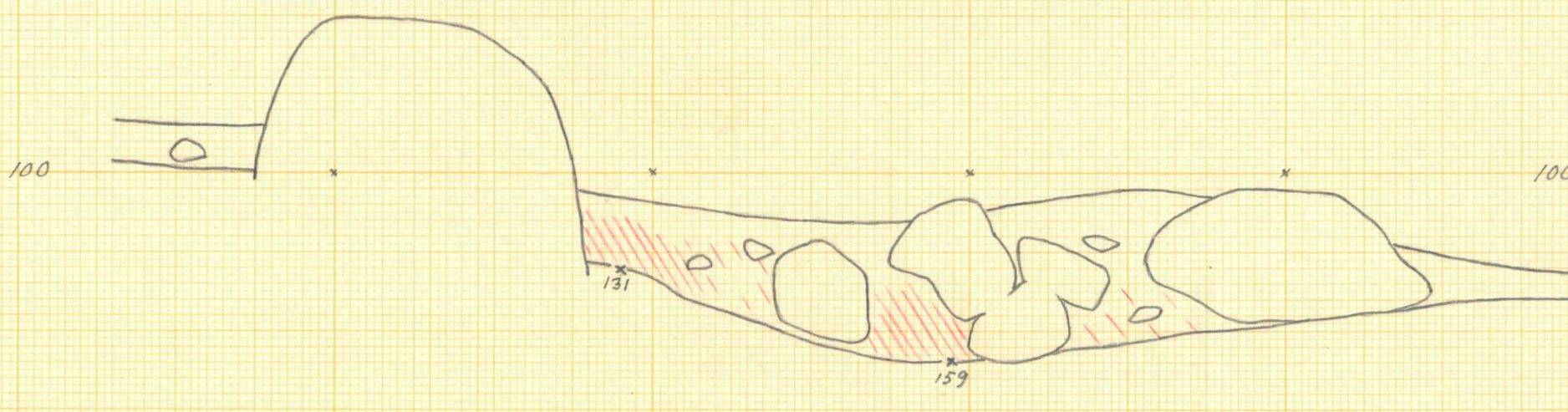
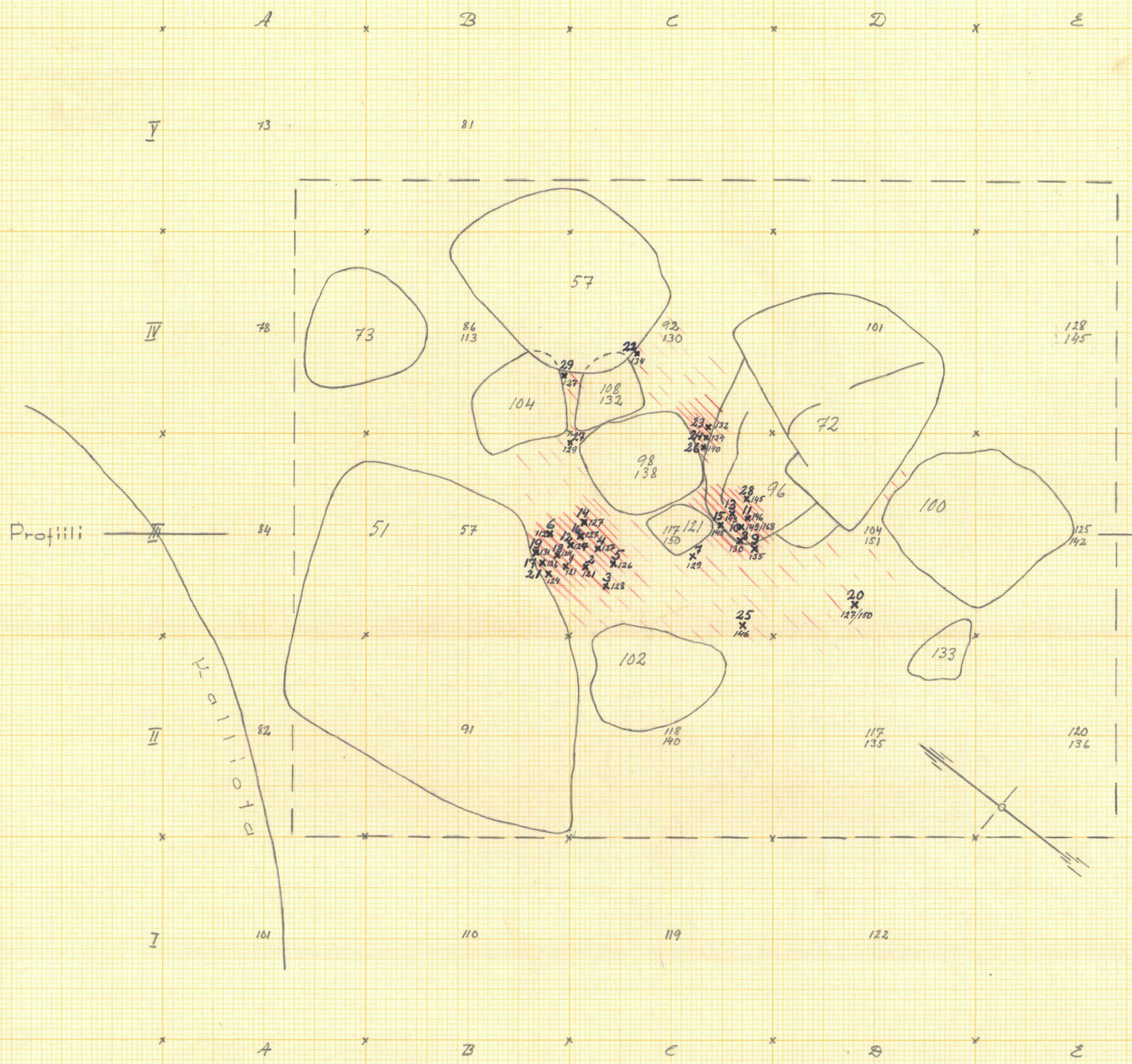

Jämsä, Ruotsula, Puttola

16-18. 8. 1951 Oiva Keskitäl

Mittakaava 1:20

/// = poltettuja luita

Jämsä, Ruotsula, Puttola

Vuikivikauden lopulta oleva polttohal-
misto ennen kaivamista.
Kuva otettu etelästä. (Lug 15760)

Kalmisto kaivettuna, kivet paikoillaan.
Kuva otettu lounaasta. (Lug 15761)